

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/101/2021
Identifikačné číslo spisu: 1019201266
Dátum vydania rozhodnutia: 29. marca 2023
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:1019201266.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu a JUDr. Zdenka Reisenauerová a JUDr. Jana Martinčeková ako členky senátu vo veci žalobkyne: Angels Solution & Services, s.r.o., id. č.: 046 71 171, Pod pekárňami 161/7, Praha-Vysočany, Česká republika, zastúpenej: Mgr. Matej Krajči, PhD., advokát, Záhradnícka 51, Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, za účasti ďalšej účastníčky: W. A., R.. XX. S. XXXX, K. XXXX/XX, N., o preskúmanie rozhodnutia žalovanej z 11. júla 2019, č. 43144-3/2019-BA, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 48 Sa 23/2019-133 z 21. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

- I. Návrh žalobkyne na prerušenie konania a predloženie prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru Európskej únie sa zamieťa.
- II. Rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 48 Sa 23/2019-133 z 21. júna 2021 sa zrušuje vo výrokoch I, II a III a vec sa v tomto rozsahu vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že ďalšia účastníčka je minimálne od roku 2015 štátna občianka Slovenskej republiky s bydliskom na jej území. Najneskôr od 1. júna 2015 bola zamestnankyňou spoločnosti Securitas, a.s., v pracovnom pomere na ustanovený týždenný pracovný čas 37,5 hod a miestom výkonu práce v Novom Meste nad Váhom. Zároveň ďalšia účastníčka od 1. septembra 2015 prevádzkovala živnosť - prevádzku rýchleho občerstvenia v Piešťanoch, kde pracovala približne 8 hodín mesačne. Dňa 1. januára 2016 ďalšia účastníčka ako zamestnanec uzavrela so žalobkyňou, ktorá je obchodná spoločnosť (korporácia) podľa práva Českej republiky, dohodu o vykonaní práce (česky Dohoda o provedení práce) podľa českého Zákonníka práce. Na jej základe mala ďalšia účastníčka vykonať pre žalobkyňu práce ako usporiadateľ, administratívne práce a poskytnúť služby v rozsahu max. 300 hod ročne za odmenu 250 českých korún (Kč) za hodinu. Dohoda neurčovala miesto výkonu práce a bola ukončená k 31. decembru 2016. Nebolo zistené, že by z nej ďalšia účastníčka mala príjem, ktorý by presiahol 10.000 Kč.

2. Ďalšia účastníčka potom, čo ju na to usmernili zamestnanci žalovanej, žiadosťou z 29. mája 2018 požiadala pobočku Sociálnej poisťovne v Trnave o vystavenie potvrdenia A1 podľa čl. 19 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (vykonávacie nariadenie). Pobočka tejto žiadosti vyhovel a 31. októbra 2018 vystavila potvrdenie č. 18-00111463-010-000-A-2363973, v ktorom uviedla, že počas celého roka 2016, kedy vykonávala zárobkovú činnosť v rôznych členských štátoch, sa na ďalšiu účastníčku vzťahovali právne predpisy Slovenskej republiky. Z administratívneho spisu nevyplýva, kedy pobočka s týmto potvrdením oboznámila žalobkyňu. Prípisom z 2. januára 2019 ju však vyzvala, aby za uvedené obdobie prihlásila ďalšiu účastníčku na povinné poistenie v Slovenskej republike. Žalobkyňa v odpovedi namietla, že nie je zrejmé, na základe čoho boli určené rozhodujúce právne predpisy.

3. Nato pobočka v Trnave rozhodnutím z 8. februára 2019, č. 700-20-GC09/2019-16, vyslovila, že povinné dôchodkové poistenie ďalšej účastníčky ako zamestnanca žalobkyne vzniklo 1. januára 2016 a zaniklo 31. decembra 2016. S odkazom na čl. 11 ods. 1 a 3 a čl. 13 ods. 1 a 3 nariadenia Rady (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie), ktoré upravujú súbeh zárobkových činností v rôznych členských štátoch, uzavrela, že ďalšia účastníčka v roku 2016 podliehala právnym predpisom Slovenskej republiky, čo potvrdzuje aj potvrdenie A1 z 31. októbra 2018. Dohoda o vykonaní práce zakladala ďalšej účastníčke len nepravidelný príjem, čo zasa zakladalo jej účasť na povinnom dôchodkovom poistení podľa § 14 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

4. Napriek odvolaniu žalobkyne žalovaná potvrdila toto rozhodnutie tu preskúmaným rozhodnutím z 11. júla 2019, č. 43144-3/2019-BA. Zdôraznila, že základné nariadenie a vykonávacie nariadenie sa uplatňujú priamo vo všetkých členských štátoch a ich úlohou je určiť uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa vzťahujú na osoby počas výkonu činnosti v rámci Európskej únie. Žalovaná vystavila ďalšej účastníčke potvrdenie A1 práve na účely čl. 13 základného nariadenia, v dôsledku čoho podliehala právnym predpisom Slovenskej republiky. Kvôli tomu bola aj žalobkyňa povinná plniť všetky povinnosti zamestnávateľa v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z., teda aj prihlásiť ďalšiu účastníčku na poistenie a odhlásiť ju z neho. Pretože to neurobila, považovala žalovaná prípad za sporný a podľa § 17 ods. 1 písm. a) cit. zák. vydala rozhodnutie o vzniku a zániku poistenia. Žalobkyňa odvolaním nevyvrátila správnosť týchto záverov.

5. Správny súd tu napadnutým rozsudkom č. k. 48 Sa 23/2019-133 zrušil preskúmané rozhodnutie, ako aj rozhodnutie pobočky z 8. februára 2019 podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP (výrok I), rozhodol o trovách konania (výroky II a III) a zamietol návrh žalobkyne na predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie (výrok IV). Správny súd zdôraznil, že príslušné inštitúcie členských štátov majú medzi sebou spolupracovať podľa čl. 76 základného nariadenia a prípadné pochybnosti o určení uplatniteľných právnych predpisov riešiť podľa čl. 6, 15 a 16 vykonávacieho nariadenia. Aj pri vydávaní potvrdenia A1 musí žalovaná dodržať postup podľa čl. 16 vykonávacieho nariadenia, keďže toto potvrdenie má byť vydané pred začiatkom alebo na začiatku obdobia, na ktoré sa vzťahuje. Ďalšia účastníčka však o vystavenie požiadala až rok a pol po skončení pracovnoprávneho vzťahu so žalobkyňou. Žalovaná pri vydávaní potvrdenia nedodržala postup podľa cit. čl. 16. Potvrdenie vystavené 31. októbra 2018 nemôže účinne zakladať použiteľnosť slovenských predpisov na ďalšiu účastníčku od 1. januára do 31. decembra 2016, a tým nemôže byť podkladom vydania preskúmaného rozhodnutia. Na druhej strane sa správny súd nestotožnil s námietkou, že boli porušené procesné práva žalobkyne. Pobočka v Trnave totiž so žalobkyňou komunikovala už pred vydaním rozhodnutia, tá však riadne nereagovala. Takisto súd nesúhlasil ani s výčitkou, že výrok rozhodnutia neobsahuje ustanovenie právneho predpisu, pretože uvedenie § 178 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. považoval za dostatočné.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

6. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalovaná domáha zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie. 1. Namietla, že názor správneho súdu je v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora, ktorý vyslovil, že potvrdenie A1 možno vystaviť aj po uplynutí obdobia, na ktoré sa vzťahuje. Aj takto vystavené potvrdenie je potom záväzné pre inštitúcie a súdy iných členských štátov v zmysle čl. 5 vykonávacieho nariadenia. 2. Správny súd neuvádza, v čom žalovaná nedodržala postup podľa čl. 16 vykonávacieho nariadenia, hoci ide o podstatný dôvod, na ktorom založil zrušenie jej rozhodnutí. 3.

Z príručky uplatňovania nariadenia, ktorú vydala Správna komisia pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia, vyplýva, že potvrdenie A1 je možné vydať ihneď s definitívnym potvrdením uplatniteľných právnych predpisov. Ak však budú určené iné uplatniteľné právne predpisy, musí sa ihneď stiahnuť. Potvrdenie A1 však nie je konštitutívnym základom uplatniteľných právnych predpisov.

7. Žalobkyňa navrhla zamietnuť kasačnú sťažnosť. Zopakovala, že počas výkonu práce ďalšej účastníčky nebola sporná otázka jej povinného dôchodkového poistenia a neexistovala ani jej povinnosť prihlásiť ďalšiu účastníčku do registra poistencov. Zotrvala na názore, že čl. 11 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) základného nariadenia sa vzťahuje len na osobu, ktorá vykonáva činnosť zamestnanca, a nie takú, ktorá ju vykonávala. Žiadne ustanovenie podľa nej nedovoľuje vydať potvrdenie A1 späťne a postup žalovanej odporuje čl. 2 ods. 2 ústavy. Žalovaná si nespĺnila svoje povinnosti podľa čl. 71, 72 a 76 základného nariadenia, neinformovala príslušnú inštitúciu Českej republiky a sama interpretovala a aplikovala ustanovenia nariadenia. Ďalšia účastníčka podľa žalobkyne potvrdila, že nemala vedomosť o vystavení formulára PD A1, ktorý bol doručený za „záhadných okolností“. Žalobkyňa odkázala na odôvodnenie napadnutého rozsudku, podľa ktorého postup príslušných inštitúcií pri aplikácii čl. 13 základného nariadenia určuje čl. 16 vykonávacieho nariadenia, ako aj rozhodnutie správnej komisie č. H5, čo však žalovaná nedodržala. Žalovanou citovaný rozsudok Súdneho dvora vo veci C-527/16 sa na prejednávajúcu vec nevzťahuje a rozsudok vo veci C-179/97 sa týkal pôvodného certifikátu E-101, ktorý bol založený na iných princípoch. V závere žalobkyňa navrhla, aby kasačný súd podľa § 100 ods. 1 písm. c) SSP prerušil konanie a predložil Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky ohľadom výkladu čl. 21, 45 a 151 ZFEÚ, základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia vo vzťahu k situácii, kedy zamestnanec nepožiadala o určenie rozhodného práva pred vznikom pracovného alebo podobného pomeru.

8. Ďalšia účastníčka sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadrila.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

9. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) v medziach uplatnených kasačných bodov (§ 453 ods. 2 SSP).

10. Pred samotným vecným prieskum prichodí zaoberať sa otázkou, v akom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) žalovaná napadla rozsudok správneho súdu. Z jej prejavu na s. 1 jej kasačnej sťažnosti vyplýva, že kasačnú sťažnosť podáva proti tomuto rozsudku „v celom rozsahu“. Hneď v ďalšom odseku však pri rekapitulácii obsahu tohto rozsudku uvádza len to, že ním správny súd „zrušil rozhodnutie... zo dňa 11. júla 2019, a rozhodnutie... zo dňa 8. februára 2019“ a „žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania“. Žalovaná tak vo svojej kasačnej sťažnosti vôbec nereprodukuje výrok, ktorým správny súd zamietol návrh žalobkyne na prerušenie konania. Z tohto obsahu podania (§ 55 ods. 3 SSP) tak kasačný súd ustálil, že pokiaľ žalovaná napáda rozsudok správneho súdu v celom rozsahu, má tým namysli tie výroky, ktoré sama v ďalšom texte reprodukuje (teda výrok I o zrušení a nadväzujúce výroky II a III o trovách konania). Naopak, žalovaná nemala v úmysle napadnúť výrok o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, pretože tento výrok sa jej nijako netýkal (porov. aj § 443 ods. 1 SSP). Vzhľadom na to kasačný súd preskúmal rozsudok správneho súdu len v rozsahu výrokov I až III a výrok IV ponechal nedotknutý.

11. Podstatou prerokúvanej veci je otázka, či a za akých podmienok bola žalovaná oprávnená rozhodnúť o tom, aké právne predpisy sa vzťahovali na žalobkyňu v období od 1. januára až do 31. decembra 2016, kedy vykonávala tak činnosť pre žalobkyňu v Českej republike, ako aj iné činnosti v Slovenskej republike. Podľa čl. 2 ods. 1 základného nariadenia sa toto nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom [teda predpisom, ktoré sa týkajú aj systému dávok v starobe a dávok v invalidite, porov. čl. 1 písm. l) a čl. 3 ods. 1 písm. c) a d) základného nariadenia] jedného alebo viacerých členských štátov. V prerokúvanej veci zo zisteného skutkového stavu vyplýva (a v kasačnom konaní nebolo nijako napadnuté), že ďalšia účastníčka je štátnou občiankou Slovenskej republiky a má tu svoje bydlisko a zároveň bola v tu spornom období kalendárneho roka 2016 zamestnankyňou spoločnosti Securitas, a.s. V dôsledku toho podľa § 15 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. z tohto dôvodu podliehala povinnému dôchodkovému poisteniu, teda právnym predpisom jedného členského štátu - Slovenskej republiky. Okolnosť, že ďalšia účastníčka bola takto

zamestnaná a podliehala z tohto dôvodu povinnému dôchodkovému poisteniu podľa zákona č. 461/2003 Z. z., nespochybňovala počas celého konania ani žalobkyňa. Ďalšia účastníčka tak podľa cit. čl. 2 ods. 1 základného nariadenia podliehala tomuto nariadeniu. Podľa čl. 11 ods. 1 cit. nar. potom osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Podľa čl. 11 ods. 3 písm. a) cit. nar. potom platí, že ak čl. 12 až 16 neustanovujú inak, osoba vykonávajúca činnosť zamestnanca v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu.

12. Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) základného nariadenia osoba, ktorá ako zamestnanec zvyčajne vykonáva činnosť v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch (v zmysle čl. 14 ods. 5 vykonávacieho nariadenia), podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska, ak podstatnú časť svojej činnosti vykonáva v tomto členskom štáte. Na to nadväzuje čl. 13 ods. 3 cit. nar., podľa ktorého osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec; ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1. Zo skutkového stavu prejednávanej veci vyplýva, že ďalšia účastníčka vykonávala činnosť zamestnanca spoločnosti Securitas, a.s., v zmysle čl. 1 písm. a) základného nariadenia v Slovenskej republike v rozsahu 37,5 hod týždenne, kde zároveň vykonávala aj činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba (prevádzka živnosti približne osem hodín týždenne). Rovnako v kasačnom konaní zostalo nenapadnuté skutkové zistenie, že dohoda o vykonaní práce v rozsahu 300 hodín ročne (t. j. približne 6 hodín týždenne) medzi žalobkyňou a ďalšou účastníčkou je činnosťou zamestnanca v zmysle čl. 1 písm. a) základného nariadenia. Z toho je zrejmé, že činnosti ďalšej účastníčky spadali pod cit. čl. 13 ods. 3 v spojení s ods. 1 tohto nariadenia, z ktorého vyplýva, že takáto osoba zásadne podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva podstatnú časť svojej činnosti zamestnanca. Zo skutkových zistení je potom zrejmé, že podstatnú časť činnosti zamestnanca vykonávala ďalšia účastníčka v Slovenskej republike (37,5 hod týždenne), nie v Českej republike (priemerne 6 hod týždenne).

13. Už na tomto mieste treba uviesť, že princíp, že osoba pri výkone činnosti v rôznych členských štátoch podlieha len predpisom jedného členského štátu, je kľúčovým cieľom základného nariadenia, aby sa tak predišlo prekrývaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť (porov. ods. 15 preambuly základného nariadenia). Zo znenia čl. 13 citovaného nariadenia je zrejmé, že toto nariadenie potom priamo upravuje použiteľné právne predpisy. Len čo sa teda na určitá osoba ocitne v situácii, ktorú predpokladá toto nariadenie, uplatňuje sa na ňu bez ďalšieho, čo znamená, že sa na ňu podľa pravidiel ustanovených v tomto nariadení vzťahujú len právne predpisy jedného členského štátu. Neobstojí teda argumentácia žalobkyne, že tieto ustanovenia základného nariadenia sa nevzťahujú na osobu, ktorej zo systému sociálneho zabezpečenia nevznikli žiadne nároky v rámci čl. 3 ods. 1. Naopak, z cit. čl. 2 ods. 1 základného nariadenia vyplýva, že stačí, aby osoba v niektorom členskom štáte podliehala právnym predpisom upravujúcim dávky v starobe (teda napr. dôchodkovému poisteniu v Slovenskej republike), a spadá do osobnej pôsobnosti nariadenia. Na účely čl. 13 základného nariadenia je potom zasa podstatné, či osoba vykonáva v inom členskom štáte určitú činnosť (napr. ďalšia účastníčka v Českej republike činnosť zamestnanca), ale nie to, či by táto činnosť v tomto členskom zakladala účasť na sociálnom poistení.

14. Na čl. 13 základného nariadenia nadväzuje čl. 16 vykonávacieho nariadenia, ktorému sa obsiahlo venoval správny súd v napadnutom rozsudku. Tu však treba hneď z úvodu zdôrazniť, že v prerokúvanej veci je síce predmetom konania správna žaloba v sociálnych veciach [§ 199 ods. 1 písm. a) SSP], žalobcom je však právnická osoba, v dôsledku čoho je súd v súlade s § 134 ods. 1 a § 203 ods. 2 a contrario SSP viazaný žalobnými bodmi. Žalobkyňa však nedodržanie postupu podľa čl. 16 vykonávacieho nariadenia vôbec nenamietala, preto sa ním nemal zaoberať ani správny súd. Zo znenia čl. 16 ods. 1 a 6 však vyplýva, že osoba má informovať príslušnú inštitúciu členského štátu bydliska o tom, že vykonáva činnosť v rôznych štátoch, a ak tak neurobí, môže táto inštitúcia postupovať podľa čl. 16 aj z vlastného podnetu, len čo sa dozvie o takejto činnosti. Už z logiky veci vyplýva, že táto inštitúcia sa môže o činnosti v inom členskom štáte dozvedieť až potom, čo sa táto činnosť začala vykonávať, a dokonca miestami až potom, čo už sa jej výkon skončil. Napriek tomu čl. 16 neobmedzuje túto inštitúciu žiadnym časom, dokedy môže uplatniť postup podľa tohto článku. Inak povedané, keďže ustanovenie čl. 13 základného nariadenia sa na dotknutú osobu vzťahuje okamihom,

kedy začala vykonávať tam uvedené činnosti v rôznych štátoch, no príslušná inštitúcia sa o tom môže dozvedieť až po skončení tejto činnosti, môže táto inštitúcia aj spätne ustáliť, aké právne predpisy sa na dotknutú osobu podľa čl. 13 vzťahovali v čase, kedy vykonávala tam uvedené činnosti.

15. Tento výklad podporuje aj judikatúra Súdneho dvora Európskej únie, na ktorú poukazuje žalovaná v kasačnej sťažnosti, no ktorú správny súd nepostrehol. Spôsob, akým príslušná inštitúcia navonok osvedčuje (potvrďuje) svoje závery, ku ktorým dospela pri určovaní použiteľných právnych predpisov, upravuje čl. 19 ods. 2 vykonávacieho nariadenia. Podľa neho príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy sú uplatniteľné, poskytne osvedčenie, že tieto právne predpisy sú uplatniteľné, prípadne uvedie, dokedy a za akých podmienok sú uplatniteľné. Toto osvedčenie podľa čl. 5 ods. 1 cit. nar. uznávajú inštitúcie iných členských štátov, pokiaľ ich členský štát, v ktorom boli vydané, nezrušil ani nevyhlásil za neplatné. Súdny dvor už v rozsudku z 30. marca 2000, C-178/97, Banks a i., dospel k záveru, že osvedčenie E-101 podľa vtedy účinného nariadenia č. 574/72 (účinného do 30. apríla 2010) je možné vydať aj po uplynutí obdobia, na ktoré sa vzťahuje, a preto nič neprekáča, aby toto osvedčenie malo aj spätne účinky (ods. 53 a 54 cit. rozsudku). Tieto závery potvrdil Súdny dvor v rozsudku zo 6. septembra 2018, C-517/16, Alpenrind, pričom výslovne odkázal na závery rozsudku vo veci Banks. Uvedené rozsudky aj podľa názoru kasačného súdu potvrdzujú, že v prípadoch upravených v čl. 13 základného nariadenia môže príslušná inštitúcia členského štátu bydliska ustáliť, že právne predpisy tohto členského štátu sa vzťahujú na osobu, ktorá vykonáva činnosť v inom členskom štáte.

16. Žalobkyňa sa mylí v tom, že tieto rozsudky nie je možné aplikovať na prerokúvanú vec. Predovšetkým neprekáča, že rozsudok vo veci Banks sa týkal osvedčenia E-101 podľa nariadenia č. 574/72. Súdny dvor totiž vo svojej judikatúre (porov. cit. rozsudok Alpenrind, ods. 43) uviedol, že potvrdenie A1 nadväzuje na skoršie potvrdenie E-101 a nové vykonávacie nariadenie nadviazalo na skúsenosti s aplikáciou nariadenia č. 574/72 a kodifikovalo dovtedajšiu judikatúru Súdneho dvora. Napokon, sám Súdny dvor v rozsudku Alpenrind, ktorý sa týkal účinkov potvrdenia A1 podľa vykonávacieho nariadenia, odkazoval na rozsudok Banks ako na ustálenú judikatúru. To samo osebe svedčí o tom, že orgán zodpovedný v zmysle čl. 267 ods. 1 ZFEÚ za výklad práva Európskej únie považoval jeho závery aplikovateľné aj na potvrdenie A1. Vo veci Alpenrind síce išlo o situáciu vyslania pracovníkov podľa čl. 12 základného nariadenia, to však na veci nič nemení. Z čl. 15 ods. 1 vykonávacieho nariadenia totiž vyplýva, že inštitúciou, ktorá je v tomto prípade oprávnená ustáliť použiteľné právne predpisy, je inštitúcia členského štátu, v ktorom má sídlo (vysielajúci) zamestnávateľ. Určenie použiteľných právnych predpisov inou inštitúciou tak zásadne nemá vplyv na oprávnenie tejto inštitúcie vydať potvrdenie A1. Z toho podľa kasačného súdu vyplýva, že Súdny dvor v oboch rozsudkoch pripúšťa, že inštitúcia, ktorá je oprávnená ustáliť použiteľné právo, vydá tieto potvrdenia až po jeho ustálení, ku ktorému takisto dôjde až po skončení obdobia, ktorého sa toto potvrdenie týka.

17. Zo všetkých uvedených dôvodov tak podľa kasačného možno uzavrieť, že žalovaná bola oprávnená ustáliť právne predpisy, ktorým podliehala ďalšia účastníčka od 1. januára do 31. decembra 2016, aj po tomto dátume, a to len čo sa dozvedela, že ďalšia účastníčka v tomto období vykonávala činnosť zamestnanca pre žalobkyňu (v Českej republike). Ako uviedol už správny súd, je pravdou, že administratívny spis neposkytuje oporu pre záver, či žalovaná dodržala postup podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, teda či o určení informovala príslušnú inštitúciu členského štátu, kde sa činnosť vykonávala (Českú správu sociálneho zabezpečenia). To však samo osebe nič nemení na určení použiteľných právnych predpisov: ako už bolo uvedené, použiteľné právne predpisy vyplývajú priamo z čl. 13 ods. 1 a 3 základného nariadenia, a tak ich ustálenie je len deklaratórne. Navyše, už z citovanej základnej zásady, že osoba má podliehať len právnym predpisom jedného členského štátu, vyplýva, že nie je prípustné akési obdobie „neistoty“, kedy nebude jasné, aké predpisy sa na pracovníka majú použiť (rozsudok z 2. marca 2023, C-410/21 a C-661/21, DRV Intertrans de Verbraeken J. en Zonen BV, ods. 53 a nasl.). Preto aj predbežné určenie použiteľných predpisov podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia treba považovať za „určenie použiteľných predpisov“ s tým dôsledkom, že na osobu sa tieto predpisy skutočne vzťahujú. Ak teda príslušná inštitúcia bydliska tejto osoby čo aj len predbežne podľa čl. 16 ods. 2 určila, že sa na osobu vzťahujú jej právne predpisy, je oprávnená od tohto okamihu vychádzať z použiteľnosti týchto predpisov. Ustanovenie čl. 16 ods. 3 cit. nar. navyše priznáva právo odporovať tomuto určeniu len príslušnej inštitúcii členského štátu, kde sa príslušná činnosť vykonáva, nie však zamestnávateľovi alebo zamestnancovi. Preto je z hľadiska

zamestnávateľa a zamestnanca nepodstatné, či žalovaná dodržala svoje povinnosti z citovaných ustanovení. Žalobkyňa navyše vždy mala možnosť žiadať príslušnú českú inštitúciu, aby vyvolala spor o určenie použiteľných právnych predpisov, alebo aby žiadala o zrušenie alebo stiahnutie potvrdenia A1. Nebolo však zistené, že by sa či už žalobkyňa, alebo česká inštitúcia o niečo také snažili.

18. V tu prerokovanej veci tak žalovaná 31. októbra 2018 (okamihom vydania potvrdenia A1) ustálila, že na ďalšiu účastníčku sa v období od 1. januára do 31. decembra 2016 vzťahovali právne predpisy Slovenskej republiky. Podľa čl. 13 ods. 4 základného nariadenia to znamenalo, že ďalšia účastníčka sa na účely slovenských právnych predpisov považovala za osobu, ktorá vykonáva všetky svoje činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba a ktoré získavajú celý svoj príjem v Slovenskej republike. Na základe toho sa tak aj jej právny vzťah z dohody o vykonaní práce v Českej republike posudzoval tak, ako keby tento vzťah vykonávala v Slovenskej republike, a preto žalovaná správne posudzovala, či napĺňa charakteristiku právneho pomeru, ktorý zakladá postavenie zamestnanca v zmysle § 4 zákona č. 461/2003 Z. z. a ktorý vedie k vzniku povinného dôchodkového poistenia podľa § 15 ods. 1 písm. a) cit. zák. Žalobkyňa ako zamestnávateľ z iného členského štátu bola podľa čl. 21 ods. 1 vykonávacieho nariadenia povinná plniť všetky povinnosti, ktoré jej ukladajú právne predpisy uplatniteľné na jeho zamestnankyňu (ďalšiu účastníčku), teda podľa slovenských právnych predpisov. Pobočka žalovanej ju teda dôvodne vyzvala na splnenie registračnej povinnosti podľa § 231 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. Pretože žalobkyňa reagovala tak, že popierala aplikovateľnosť slovenských právnych predpisov, žalovaná opodstatnene považovala prípad za sporný a o vzniku a zániku dôchodkového poistenia správne rozhodla tu preskúmanými rozhodnutiami.

19. Žalobkyňa sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti okrem iného domáhala, aby sa kasačný súd obrátil na Súdny dvor so s viacerými prejudiciálnymi otázkami. Podľa čl. 267 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie platí, že ak sa otázka platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Únie položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie. Proti rozhodnutiu kasačného súdu nie je prípustný opravný prostriedok okrem ústavnej sťažnosti, vzťahuje sa naň táto povinnosť (rozsudok Súdneho dvora z 15. januára 2013, C-416/10, Križan a i., ods. 72). Judikatúra Súdneho dvora však z nej pripúšťa tri výnimky: a) nastolená otázka nie je relevantná, b) predmetné ustanovenie práva Únie už bolo predmetom výkladu zo strany Súdneho dvora (*acte éclairé*), alebo c) správne uplatnenie práva Únie je tak jasné, že tu nie je priestor na žiadne rozumné pochybnosti (*acte clair*; pozri najmä rozsudok zo 6. októbra 2021, C-561/19, Consorzio Italian Management e Catania Multiservizi a Catania Multiservizi, bod 33).

20. V prvej prejudiciálnej otázke žalobkyňa žiadala zistiť, či konanie podľa § 178 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je v súlade s čl. 21, 45 a 151 ZFEÚ, ak zamestnanec nepožiada o určenie práva pred začatím výkonu činnosti v inom členskom štáte. Táto otázka je však vyriešená jasným znením čl. 16 ods. 6 vykonávacieho nariadenia, z ktorého vyplýva, že príslušná inštitúcia členského štátu bydliska začne proces predpokladaný v ods. 1 až 5 (teda predbežné určenie použiteľných právnych predpisov atď.) kedykoľvek, len čo sa dozvie, že príslušná osoba už svoju činnosť v inom členskom štáte vykonáva. Citované ustanovenie pritom nijako neobmedzuje tento okamih. Okrem toho však aj citovaná judikatúra Súdneho dvora, ktorá sa týka vystavenia potvrdení podľa čl. 19 vykonávacieho nariadenia, podľa kasačného súdu celkom zreteľne vychádza z toho, že členský štát zodpovedný za použiteľné právne predpisy môže vydať potvrdenie A1 až po uplynutí dotknutého obdobia práve preto, lebo až po jeho uplynutí dospeje k záveru o tom, že tieto právne predpisy sú použiteľné. Ustanovenie čl. 21 ZFEÚ zaručuje každému občanovi Únie slobodný pohyb, čl. 45 ZFEÚ slobodu voľného pohybu pracovníkov a čl. 151 ZFEÚ sa týka všeobecných cieľov sociálnej politiky. Ako však vyplýva z preambuly základného nariadenia, je založené na čl. 42 a 308 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (dnes čl. 48 a 352 ZFEÚ). Čl. 48 ZFEÚ výslovne oprávňuje Radu a Európsky parlament prijať na účely voľného pohybu pracovníkov opatrenia v oblasti sociálneho zabezpečenia. Citované ustanovenie, ktoré má rovnakú právnu silu ako žalobkyňou citované čl. 21, 45 a 151 ZFEÚ, tak výslovne predpokladá osobitný právny akt, ktorý upraví aspekty sociálneho zabezpečenia. Súdny dvor vo svojej bohatej judikatúre k základnému nariadeniu a vykonávaciemu nariadeniu doteraz nikdy nespochybnil ich platnosť, hoci už o ich výklade opakovane rozhodoval a rozhoduje. Potom však postup príslušnej inštitúcie v súlade s týmito nariadeniami tak, ako ich vyložil Súdny dvor vo svojej judikatúre, nemôže zároveň odporovať ustanoveniam ZFEÚ, ktoré žalobca

citoval. Odpovede na otázky práva Únie, ktoré chcela žalobkyňa vyriešiť navrhovanými prejudiciálnymi otázkami, tak už dostatočne vyplývajú z doterajšej judikatúry Súdneho dvora, čím je splnená výnimka z povinnosti čl. 267 ods. 3 ZFEÚ.

IV.

Záver

21. Správny súd tak dospel k nesprávnemu záveru, že preskúmané rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP, a preto jeho rozsudok sám vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) SSP]. Kasačná sťažnosť je tak vo výsledku dôvodná, v dôsledku čoho kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil správne mu súdu na ďalšie konanie. Ešte predtým však podľa § 162 ods. 3 CSP v spojení s § 25 SSP zamietol návrh žalobkyne na prerušenie konania podľa § 100 ods. 1 písm. c) SSP.

22. Správny súd o správnej žalobe rozhodne znova, viazaný právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP). Trovy konania o tejto kasačnej sťažnosti sú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v novom rozhodnutí vo veci samej.

23. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.